

СЛОВО НА БОГОЯВЛЕНИЕ

„С нас се кръщава Христос, Който е по-високо от всяка чистота.”

(Минея, 6 януари по църковния календар, четвърта хвалитна стихира на утрента).

Кой от нас, възлюбени, може да вмести величието на тия слова? С прокажените от грях човеци, се кръщава Този, Който е по-високо от всяка чистота! Редом с митарите и грешниците пристъпва да бъде кръстен Този, пред Когото и небесата са нечисти. Йорданските струи обливат Този, Който се облича в светлина като с дреха. Творецът на небето и земята, Словото, станало плът (ср. Иоан 1:14) иде да моли от Йоан покаяно кръщение. Пред нас е непостижима за сътворени същества тайна, разкрита ни от Самия Бог – тайна, която можем да назовем с думите на свети Дионисий Ареопагит: „всесилна благост на богоначалната немоц”. Заради нас човеците и заради нашето спасение Бог Син безмерно понизи Себе Си, възприе нашата разядена от греха природа с изключение на самия грях. С всемогъщата немоц на Своето самоумалвяване Той порази мощта на дявола, която примами човека в примката на греха и се храни с грехолюбието на човешкия род. С безпределното Си смирение Богочовекът обезсили демонската гордост, поразила дълбоко човешкия ум и сърце. Със Своята чистота, кротост и жертвеност Агнецът Божи (Иоан 1:29) – Христос Бог заличи сквернотата на всички людски грехове и ни зове да се облечем в непорочност.

Но как обезобразеният от греха човек може да познае Агнеца Божи? Ето че и самият Христов Кръстител, най-големият от пророците (ср. Лука 7:28) изрича:

„Аз не Го познавах“ (Иоан 1:31, 33). А как Го е познал? По Божие откровение: „Оня, Който ме прати да кръщавам с вода ми рече: над Когото видиш да слиза Духът и да остава върху Него, Този е, Който кръщава с Дух Свети“ (Иоан 1:33). „Никой не може да дойде при Мене, ако не го привлече Отец“, казва Спасителят (Иоан 6:44). А как Бог Отец привлича човеците, без ни най-малко да накърнява тяхната духовна свобода? Незримо и зримо. Незримо – чрез съкровения „лъх от тих вятър“ в сърцето, който осезателно бе почувствал пророк Илия (3 Цар. 19:12). Зримо – с видимите за всички прояви на Своя промисъл. И в двата случая Отец привлича към Своя Син и към Себе Си чрез благодатната сила на Светия Дух. Тази благодат ние приемаме в себе си, раждаме се чрез нея свише за нов живот в Тайнствата Кръщение и Миропомазване. „Благодатта – по думите на Фотикийския епископ свети Диадок – се вселява в дълбините на ума от мига на кръщението, като укрива присъствието си от усетливостта на ума. Когато човек започне да обича Бога от цялата си душа, тогава благодатта, чрез усетливостта на ума, по неизразим начин приобщава душата му с част от своите блага. Впоследствие Божията благодат продължава да открива на ума своята благост в съответствие с усъвършенстването на душата“.

Не е лесно, особено за нас съвременните християни, да възжелаем да обичаме Бога, да отдадем сами себе си на Божията благодат, която носим „в дълбините на ума си“. Да се отдадеш на благодатта не означава да избягаш от реалността или да се самозатвориш в някаква отнесена „духовност“. Отдава себе си на благодатта този, който откликва на призиванието да преобрази живота си чрез нетварното действие на Живия Бог. Тогава човек става годен да познае опитно Агнеца Божи, трепетно да се докосне до тайната на Неговата непостижима чистота, на Неговото безмерно смирение; става годен да живее в света, без да е от света.

Ето каква духовна глъбина разкрива пред взора ни възпоменаваното днес събитие! Тя има и своя сетивен израз в чудото със светата богоявленска вода – тя не се разваля дълго време – цяла година и дори повече – и с това

свидетелства за силата на Божието осветяващо действие, което лекува, възсъздава, обновява, обожва грехопадналата Адамова природа.

Колко далече от сърцевината на днешния празник е обредно-фолклорният му двойник – „ледени хора“ с тъпани, музика и викове; опошлявано с блъсканица и свади вадене на хвърления във водата кръст.

Да ни просвети Триединият Бог, та да празнуваме светото Богоявление на нашия Спасител Иисус Христос с вяра, с дух и разум. И не само да чуем, но и да вложим в сърцата си поне трохи от словесната трапеза, която Църквата ни предлага днес: „Като Те видя на Йордан да идеш към него, Йоан казваше: ‘Христе Боже, защо при роб си дошъл, без да имаш сквернота? Господи, в чие име да те кръстя? На Отца? Но Ти Го носиш в Себе Си. На Сина? Но Сам Ти си въплътилият се Син. На Светия Дух? Но и Него знаеш да Го даваш на верните...’ Боже, Ти, Който се яви, помилвай ни”¹.

На явилия се в Троица Бог – пребезначалния Отец, единородния и единосъщен Син и пресветия, благ и животворящ Дух, подобава слава, чест и поклонение сега и всякога, и в безкрайността на бъдещия век. Амин!

† Триадицкият митрополит Фотий

¹ Миней, 6 януари, първа стиховна стихира на вечернята.